

Η ΜΑΓΕΙΑ ΤΩΝ ΚΕΡΑΜΙΚΩΝ

ΙΖΝΙΚ

A FASCINATION WITH CERAMICS

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ
BENAKI MUSEUM

Από τα τέλη του 15ου αιώνα στην πόλη Ιζνίκ της Μικράς Ασίας (τη βυζαντινή Νίκαια) λειτουργούν εργαστήρια αγγειοπλαστικής στα οποία κατασκευάζονται τα ομώνυμα κεραμικά. Τα αγγεία με τα φωτεινά χρώματα και τη ζωντάνια στα σχέδια γίνονται περιζήτητα τόσο την περίοδο της παραγωγής τους, όσο και τον 19ο αιώνα, όταν καθιερώνονται πια ως λαμπρά επιτεύγματα της κεραμικής τέχνης. Η έκθεση επικεντρώνεται στο ενδιαφέρον των Ευρωπαίων για τα κεραμικά Ιζνίκ τον 19ο αιώνα, στη συγκρότηση των πρώτων συλλογών, στις πρώιμες μελέτες και στην αναβίωση της τεχντροπίας στα εργαστήρια της Ευρώπης, της Τουρκίας και της Ελλάδας.

Αξιοσημείωτος, ήδη από τα πρώτα δείγματα της παραγωγής, είναι ο υψηλής ποιότητας υαλώδης πηλός που καλύπτεται από λεπτή επίστρωση, πάνω στην οποία ζωγραφίζονται σύνθετα διακοσμητικά θέματα εμπνευσμένα από αραβουργήματα και την κινέζικη διακοσμητική. Τα εργαστήρια του Ιζνίκ προμήθευαν το παλάτι του σουλτάνου με αγγεία διαφόρων σχημάτων, καθώς επίσης και με πλακίδια επένδυσης τοίχου για τη διακόσμηση των κοσμικών και θρησκευτικών κτηρίων της Κωνσταντινούπολης και άλλων μεγάλων πόλεων. Στην περίοδο του σουλτάνου Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς (1520-1566), ιδίως στα μέσα του 16ου αιώνα, χρονολογούνται τα σπουδαιότερα δείγματα, στα οποία αναδεικνύεται το κύριο θέμα της οθωμανικής τέχνης, δημιούργημα των αυλικών εργαστηρίων ζωγραφικής: ο συνδυασμός λουλουδιών που συνήθως φύονται από κοινή ρίζα. Τουλίπες, ρόδα, γαρύφαλλα, υάκινθοι, κυπαρίσσια είναι ορισμένα από τα πιο διαδεδομένα μοτίβα, που απεικονίζονται φυσιοκρατικά. Κατά το δεύτερο μισό του 16ου αιώνα καταγράφεται το πρώτο ενδιαφέρον των Ευρωπαίων, οι οποίοι τα ανακαλύπτουν μέσω των διπλωματικών αποστολών στην οθωμανική επικράτεια. Σύντομα ακολουθούν οι πρώτες παραγγελίες για την κατασκευή αγγείων προς εξαγωγή τόσο για την Ιταλία, όσο και για άλλες χώρες. Η παραγωγή των εργαστηρίων στη Νίκαια συνεχίζεται μέχρι τον 17ο αιώνα, οπότε και σταδιακά παρακμάζει και το κύριο κέντρο παραγωγής κεραμικών μετατοπίζεται στην Κιουτάχεια.

Ο θαυμασμός για τα κεραμικά Ιζνίκ αναζωπυρώνεται τον 19ο αιώνα, όταν εκδηλώνεται το πρώτο συστηματικό ενδιαφέρον των Ευρωπαίων για την τέχνη της Ανατολής και –στο πλαίσιο αυτής της ανακάλυψης– για τα κεραμικά Ιζνίκ.

Πλακίδιο διακοσμημένο με σχηματοποιημένο
φυλλοειδή διάκοσμο, Ιζνίκ, Τουρκία, περίπου 1578
Εφυαλωμένος υαλώδης πηλός
Το πλακίδιο προσφέρθηκε στον Αλέξανδρο Μπενάκη
από τον αδελφό του Αντώνη, ο οποίος το είχε αγοράσει
από τον αρχαιοπώλη Maurice Nahman.
Δωρεά Εμμανουήλ Μπενάκη – Μουσείο Μπενάκη, 85

Tile decorated with stylised leaf motifs, Iznik, Turkey, c. 1578
Glazed fritware
The tile was a gift to Alexandros Benakis from his brother
Antonios, who bought it from the antiques dealer Maurice Nahman.
Donated by Emmanuel Benakis – Benaki Museum, 85

At the end of the 15th century pottery workshops started operating in Iznik (Byzantine Nicaea) in Asia Minor, the town lending its name to the ceramics produced there. The brightly coloured wares with vivid designs were admired and sought after, both at the time of their creation and especially in the 19th century, when they were judged to be among the highest achievements in pottery. This exhibition is dedicated to the interest shown by Europeans during the 19th century, the gradual formation of collections, the early studies and the revival of the style in the workshops of Europe, Turkey and Greece.

From the outset the pottery was made of high-quality fritware covered with a thin glaze, on which intricate decorative themes inspired by arabesques and Chinese motifs were painted. The workshops supplied the sultan's palace with objects of various shapes, as well as with wall tiles for decorating secular and religious buildings in Istanbul and other major cities. The most important specimens are those surviving from the mid-16th century, especially the ones made during the period of the sultan Süleyman the Magnificent (1520-1566); they highlight the main theme of Ottoman art, that is, the combination of flowers, usually growing from a common root, as developed in the court's painting workshops. Naturalistic depictions of tulips, roses, carnations, hyacinths and cypress trees were some of the most widely used designs and constitute the typical themes. The initial interest of Europeans is recorded during the second half of the 16th century, when they encountered Iznik pottery during their diplomatic missions in the Ottoman territories. Soon after, orders for the manufacture of vessels were placed for export to Italy and other countries. Production in the workshops of Iznik continued until the 17th century, when it gradually declined, while the centre of ceramic production in Turkey shifted to Kütahya.

Admiration for Iznik pottery was revived in the 19th century, when Europeans began to show a systematic interest in Middle Eastern art and ceramics took their place within the broader discovery of Islamic art.

Εικονογραφίες από την έκδοση:
*Exhibition of the Faience of Persia and the
 Nearer East*, Burlington Fine Arts Club,
 Λονδίνο 1908, με κεραμικά Ιζνίκ που
 αποδίδονται στη Δαμασκό ή τη Ρόδο
 Μουσείο Μπενάκη – Βιβλιοθήκη

Illustrations from: *Exhibition of
 the Faience of Persia and the Nearer
 East*, Burlington Fine Arts Club,
 London 1908, with Iznik ceramic exhibits
 attributed to Damascus or Rhodes
 Benaki Museum – Library

Το ενδιαφέρον του Αντώνη Μπενάκη για την τέχνη της Μέσης Ανατολής τεκμηριώνουν οι πολυάριθμες εκδόσεις της προσωπικής του βιβλιοθήκης. Οι δύο κατάλογοι εκθέσεων στην προθήκη μαρτυρούν δύο αξιόλογες προσπάθειες ανάδειξης της ισλαμικής τέχνης των αρχών του 20ού αιώνα: η πρώτη έκθεση πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι στο Μουσείο Διακοσμητικών Τεχνών το 1903, με επιμέλεια του Gaston Migeon, επιμελητή του Λούβρου, και η δεύτερη οργανώθηκε στο Λονδίνο στη Λέσχη Καλών Τεχνών Μπέρλινγκτον το 1908, υπό την επίβλεψη του Sir Hercules Read, επιμελητή του Βρετανικού Μουσείου. Ανάλογες εξειδικευμένες εκθέσεις ανταποκρίνονταν στα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα των φιλότεχνων και των θαυμαστών της Ανατολής.

Το κεραμικά Ιζνίκ που περιλαμβάνονται στις εκδόσεις παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, κυρίως για τις θεωρίες σχετικά με την προέλευσή τους. Οι συλλέκτες του 19ου αιώνα, για να εμπλουτίσουν τις συλλογές τους, προμηθεύονταν τα πολύχρωμα και λαμπερά αγγεία από εμπόρους τέχνης κυρίως στο Λονδίνο, στο Παρίσι, στο Κάιρο ή στην Κωνσταντινούπολη, και συχνά απέδιδαν τον τόπο κατασκευής ανάλογα με τις επιγραφές που έφεραν τα κεραμικά ή τις πληροφορίες για τον τόπο εύρεσης. Όπως προκύπτει από τις εκδόσεις της εποχής, οι ειδικοί εκτιμούσαν ότι υπήρχαν διάφορα κέντρα παραγωγής των κεραμικών Ιζνίκ, όπως η Κιουτάχεια για αγγεία με γαλάζια διακόσμηση, η Δαμασκός για τα κοσμημένα με αποχρώσεις πράσινες, μελιτζανιές και μπλε, ή η Ρόδος για κεραμικά με κόκκινους τόνους.

Antonis Benakis' interest in Middle Eastern art can be verified by the numerous editions included in his personal library. The two exhibition catalogues on display mark the considerable efforts made in the early 20th century to promote Islamic art: the first exhibition was held at the Musée des Arts Décoratifs in Paris in 1903 under the direction of Gaston Migeon, curator at the Louvre, and the second at the Burlington Fine Arts Club in London in 1908 under the direction of Sir Hercules Read, curator at the British Museum. Such specialised exhibitions satisfied the particular interests of art lovers and admirers of the East.

The Iznik ceramics that appear in the pages of these publications are notable, especially for the theories that are presented concerning their origins. In order to enrich their collections, 19th-century collectors acquired colourful and bright wares from art dealers based mainly in London, Paris, Cairo or Istanbul. They often attributed the place of manufacture based on inscriptions found on the ceramics or according to the location where the wares were found. As is evident from the publications of the time, experts assessed that there were different production centres for Iznik ceramics, such as Kütahya for wares with light blue decoration, Damascus for those with shades of green, aubergine and blue and Rhodes for ceramics with red.

Βαθύ πιάτο, Ιζνίκ, Τουρκία, δεύτερο μισό του 16ου αιώνα
Εφυσιασμένος υαλώδης πηλός
Παρουσιάστηκε στην έκθεση της Αλεξάνδρειας το 1925 (αρ. 29)
Από τη συλλογή των Μιχαήλ και Αργίνης Σαλβάγου
Κληροδότημα Μιχαήλ Μελιά – Μουσείο Μπενάκη

Bowl, Iznik, Turkey, second half of the 16th century
Glazed fritware
Presented at the Alexandria exhibition of 1925 (no. 29)
From the collection of Michael and Argine Salvago
Michael Melas bequest – Benaki Museum

Μεγάλο πιάτο διακοσμημένο με τρία τσαμπιά σταφύλια, θέμα που ακολουθεί κινεζικά πρότυπα, Ιζνίκ, Τουρκία μέσα του 16ου αιώνα
 Εφθαλώδης υαλώδης πηλός
 Παρουσιάστηκε στην έκθεση της Αλεξάνδρειας το 1925 (αρ. 95) ως τμήμα της συλλογής του Μ. C. Bacos και ύστερα περιήλθε στη συλλογή των Μιχαήλ και Αργίνης Σαλβάγου.
 Κληροδότημα Μιχαήλ Μελά – Μουσείο Μπενάκη

Large dish decorated with three bunches of grapes, a theme that follows Chinese prototypes, Iznik, Turkey, second half of the 16th century
 Glazed fritware

Presented at the Alexandria exhibition of 1925 (no. 95) as part of the M. C. Bacos collection and thereafter part of the collection of Michael and Argine Salvago.
 Michael Melas bequest – Benaki Museum

